

สรุปสภาพและข้อเสนอแนะทาง เลือกการพัฒนา สาขาเกษตรและอุตสาหกรรม เกษตร

7.1 ข้อสรุปเกี่ยวกับสภาพทางการ เกษตรและอุตสาหกรรม เกษตรในอนุภาค

อนุภาคมีสภาพ เอื้ออำนวยต่อการผลิตทางการ เกษตรในระดับดี เนื่องจากมีภูมิประเทศ ที่ประกอบไปด้วย ที่ราบลุ่มน้ำอุดมสมบูรณ์ ที่ราบชายฝั่งทะเล ภูเขาและพื้นที่ป่าไม้ โดยเฉพาะ จ.ระยอง เป็นบริเวณที่มีปริมาณฝนมากและมีช่วงแล้งสั้น อย่างไรก็ตาม ภูมิอากาศแถบ จ.ชลบุรี และจ.ฉะเชิงเทราส่วนใหญ่กลับมีลักษณะ เป็นแบบฝนเมืองร้อน คือ มีปริมาณฝนน้อยและอากาศแห้ง ยกเว้นบริเวณฝั่งตะวันตกของ จ.ฉะเชิงเทรา เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำบางปะกงนับ เป็นแหล่ง เกษตรที่สำคัญของอนุภาคนี้ ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1,200-2,400 มม. ต่อปี ถึงแม้ภูมิประเทศ และภูมิอากาศทั้ง 2 บริเวณแตกต่างกันก็ไม่ เป็นอุปสรรคต่อการผลิตทางการ เกษตร เพียงแต่มีผล ทำให้พืช เศรษฐกิจของแต่ละบริเวณแตกต่างกันไป เท่านั้น

7.1.1 สภาพการเพาะปลูก

- การเพาะปลูกพืช เศรษฐกิจในอนุภาค ส่วนใหญ่ยังคงอาศัยธรรมชาติ เป็นหลัก กอปรกับบริเวณที่ได้รับประโยชน์จากโครงการชลประทานในพื้นที่มีจำกัด ดังนั้น ผลผลิตทางการ เกษตรจึงไม่สม่ำเสมอโดยจะแปรตามปริมาณฝนและพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากแหล่งน้ำชลประทาน ปัจจุบัน อนุภาคมีพื้นที่ชลประทาน 1,134,250 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 23.29 ของพื้นที่ถือครอง เพื่อการเกษตรทั้งหมด แต่พื้นที่ชลประทานเหล่านี้ส่วนใหญ่รับน้ำได้เฉพาะฤดูฝนเท่านั้น การใช้ประโยชน์จากแหล่งชลประทานในการทำการ เกษตรจึงยังมีน้อย ดังเห็นได้จากในปี พ.ศ. 2529 นี้ อนุภาคมีพื้นที่ที่สามารถปลูกข้าวนาปรังได้โดยอาศัยแหล่งน้ำชลประทาน 388,141 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 8 ของพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรทั้งหมด เท่านั้น

- พื้นที่เพาะปลูกแบ่งตามประเภทของดินเป็น 3 บริเวณ ดังนี้คือ

(1) บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำบางปะกง ลุ่มน้ำระยอง และลุ่มน้ำประแสร์ ดินบริเวณนี้เป็นดินตะกอน เหมาะสำหรับการปลูกข้าว แม้ว่าบางอำเภอจะมีปัญหาดินเค็ม เนื่องจาก น้ำทะเลเข้าถึงก็ตาม (อ.เมืองฉะเชิงเทรา อ.บางน้ำเปรี้ยว อ.บางปะกง กิ่งอ.ราชสาส์น และ อ.บางคล้า)

(2) บริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันตก เป็นดินที่สามารถระบายน้ำได้ดี แต่มีความอุดมสมบูรณ์และความชื้นต่ำ เหมาะสมที่จะปลูกพืชยืนต้น

(3) พื้นที่นอกเหนือจาก (1) และ (2) ลักษณะดินมีความอุดมสมบูรณ์ อยู่บ้างแต่ต้องอาศัยการปรับปรุงคุณภาพโดยการใช้น้ำและการบำรุงรักษา ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าเดิม มีลักษณะ เป็นลูกคลื่นชัน ปัจจุบันพื้นที่ส่วนนี้ เปลี่ยน เป็นพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังและอ้อย เป็นส่วนใหญ่

- การเพาะปลูกเป็นอาชีพหลัก เดิมของประชากรในอนุภาค ปีการผลิต 2529 อนุภาคมีผลผลิตจากการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจเป็นมูลค่า 10,703 ล้านบาท และกระจายไปสู่ ภูมิภาคอื่นถึงร้อยละ 46 ของผลผลิตจากการเพาะปลูกทั้งหมด โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ยางพารา และผลไม้ที่สำคัญ อาทิเช่น เงาะ ทุเรียน ลิ้นปะรด และมะม่วง เป็นต้น

- รูปแบบของกิจกรรมสาขาเกษตรรวมไปถึงอุตสาหกรรม เกษตรของอนุภาค มีลักษณะแตกต่างกันไปในแต่ละบริเวณ ดังนี้

- จ.ฉะเชิงเทรา เป็นพื้นที่ปลูกข้าวที่สำคัญ เนื่องจากผลผลิตมีคุณภาพดี และผลิตได้ปริมาณมาก ผลผลิตข้าวจาก จ.ฉะเชิงเทรา คิดเป็นร้อยละ 72.96 ของผลผลิตข้าวที่ผลิตได้ในอนุภาค ทั้งนี้มีเหตุผลมาจาก จ.ฉะเชิงเทรามีสภาพดิน ภูมิอากาศเหมาะสม มีการพัฒนา เทคโนโลยีการผลิต และยังได้รับประโยชน์จากโครงการชลประทานมากกว่า ในขณะที่ จ.ชลบุรี และจ.ระยองผลิตข้าวได้น้อยกว่ามาก และส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ซึ่งยังคงใช้วิธีการผลิตดั้งเดิม คือใช้แรงงานกระบือ ผลผลิตข้าวของอนุภาคถูกส่งไปแปรรูปในอุตสาหกรรมโรงสี โรงสีขนาดกลางและขนาดใหญ่ กระจายตัวอยู่ใน จ.ฉะเชิงเทราและจ.ชลบุรี ได้แก่ อ.บางปะกง อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา และอ.พานทอง อ.พนัสนิคม ในจ.ชลบุรี โดยส่วนใหญ่มีที่ตั้งอยู่ริมถนน ในเขตชุมชน หรือถนนสายหลัก ส่วนโรงสีในจ.ระยอง เป็นขนาดเล็กถึงขนาดกลางให้บริการระดับชุมชนและอำเภอ

- จ.ชลบุรี และจ.ระยอง เป็นแหล่งเพาะปลูกพืชไร่เป็นส่วนใหญ่ ผลผลิตสำคัญ คือ อ้อย มันสำปะหลัง และลิ้นปะรด จึงมีอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตเหล่านี้กระจุกตัวอยู่ในพื้นที่เพาะปลูกนี้ด้วย อาทิเช่น อุตสาหกรรมน้ำตาล อุตสาหกรรมผลไม้กระป๋อง อุตสาหกรรมดังกล่าวมีขนาดการลงทุนสูง จึงมีจำนวนไม่มากนัก และมักมีที่ตั้งอยู่ริมถนนสายหลัก-สายรอง หรือในรัศมีที่ใกล้เคียงกับถนนเหล่านี้ใน อ.บ้านบึง อ.พนัสนิคม อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี และอ.บ้านค่าย จ.ระยอง ส่วนอุตสาหกรรมผลิตภัณฑมันสำปะหลังซึ่งประกอบด้วยโรงงานมันอัดเม็ด แป้งมัน-สาคุ และมันเส้นมีจำนวนมากกระจายตัวอยู่ใน อ.เมือง อ.บ้านบึง ในจ.ชลบุรี อ.บางปะกง ใน

จ.ละ เชียงเทรา อ.เมือง และ อ.บ้านฉาง จ.ระยอง อุตสาหกรรมเหล่านี้มีขนาดการลงทุนที่แตกต่างกันมาก อุตสาหกรรมขนาดใหญ่มักมีที่ตั้งในเขตเมืองอยู่ในบริเวณที่การคมนาคมสะดวก และทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการส่งออกต่างประเทศด้วย ในขณะที่บางโรงงานมีขนาดเล็กและการลงทุนต่ำจะตั้งอยู่ในแหล่งที่ทำการเพาะปลูกมันสำปะหลังซึ่งเป็นเขตชนบท โรงงานเหล่านี้ทำการซื้อขายผ่านโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในเขตชุมชนและเขตเมือง เป็นลำดับ

- จ.ระยอง ปลูกพืชยืนต้นมากที่สุด ที่สำคัญ คือ ผลไม้ ได้แก่ เงาะทุเรียน และมะม่วง บริเวณที่ผลิตเงาะและทุเรียน คือ อ.แกลง จ.ระยอง ส่วนมะม่วงผลิตมากที่ อ.บางคล้า อ.เมือง อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ละ เชียงเทรา ผลผลิตผลไม้ของอนุภาคในปี พ.ศ.2529 นี้ มีมูลค่าถึง 2,998 ล้านบาท นอกจากทำการแปรรูปและบริโภคภายในอนุภาคแล้ว ผลไม้ถูกส่งออกไปยังภูมิภาคอื่นถึงร้อยละ 72.88 ของผลผลิตที่ผลิตได้ทั้งหมด รายได้ของอนุภาคที่สำคัญจึงมาจากสาขาการผลิตผลไม้ สำหรับพืชยืนต้นอีกประเภทหนึ่งที่มีในอนุภาค คือ ยางพารา ผลผลิตน้ำยางดิบจากต้นยางส่วนใหญ่จะถูกแปรรูปขึ้นต้นเป็นยางแผ่นดิบโดยชาวสวนก่อนส่งต่อไปยังอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางนอกอนุภาคร้อยละ 54.54 เนื่องจากภายในอนุภาคยังมีอุตสาหกรรมประเภทนี้ค่อนข้างน้อย อุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์ยางที่มีในอนุภาคปัจจุบัน ได้แก่ โรงงานผลิตยางรัดของ โรงงานผลิตรองเท้าและการแปรรูปยางธรรมชาติ โรงงานเหล่านี้มีที่ตั้งใกล้แหล่งวัตถุดิบ อาทิ เช่น อ.แกลง อ.หนองใหญ่ อ.ศรีราชา และอ.บางปะกง ผลผลิตยางพาราในปี พ.ศ.2529 คิดเป็น 633 ล้านบาท ในอนาคตอันใกล้นี้จะมีผลผลิตยางเพิ่มขึ้นอีกมาก เนื่องจากการเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกยางพันธุ์ส่งเสริมจำนวนมากที่ยังไม่ให้ผลผลิต โดยเฉพาะที่ อ.สนามชัยเขต จ.ละ เชียงเทรา และ อ.แกลง และกิ่งอ.วังจันทร์ จ.ระยอง

- การเพาะปลูกในอนุภาคทั้ง การทำนา ไร่ และสวน ยังคงพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก ซึ่งเป็นเหตุให้ผลผลิตไม่แน่นอน การเพิ่มผลผลิตโดยขยายพื้นที่เพาะปลูกทำได้จำกัด ดังนั้นการพัฒนาการผลิตพืชเศรษฐกิจจึงจำเป็นต้องใช้แนวทางการปรับปรุงประสิทธิภาพปัจจัยการผลิตทางธรรมชาติ เช่น ปรับปรุงและบำรุงสภาพของดิน การขยายและเพิ่มแหล่งน้ำชลประทาน เป็นต้น ผนวกกับการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาถึงอุตสาหกรรมที่รองรับผลผลิตแต่ละประเภทตลอดจนเงื่อนไขทางการตลาด เป็นสำคัญอีกด้วย

7.1.2 ปศุสัตว์และผลผลิตจากปศุสัตว์

- การทำฟาร์มปศุสัตว์ของอนุภาค เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดรายได้แก่เกษตรกรรองจากการเพาะปลูก กล่าวคือ ในปี พ.ศ.2529 อนุภาคมีผลผลิตจากปศุสัตว์รวม 3,107 ล้านบาท เป็นส่วนที่บริโภค และแปรรูปในอนุภาคร้อยละ 19.86 และ 48.30

ตามลำดับ นอกนั้นทำการส่งออกไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ร้อยละ 31.84 การทำปศุสัตว์ของอนุภาคที่สำคัญ คือ ฟาร์มโค สัตว์ปีก และสุกร

- การเลี้ยงโคของอนุภาคเดิมส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อใช้งานเป็นหลัก ในระยะหลังเริ่มเลี้ยงโคในลักษณะฟาร์มเพื่อการค้าอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก อาจนับได้ว่าการเลี้ยงโคของอนุภาคอยู่ในระยะเริ่มต้นเท่านั้น การค้าโคจึงยังไม่มีรูปแบบที่แน่นอน สำหรับกระบือเกษตรกรรายเล็กใน จ.ชลบุรี และจ.ระยองยังใช้แรงงานกระบือเป็นหลัก โดยที่ อ.พนัสนิคม และอ.บ้านบึงมีแหล่งรวมการค้าซื้อขายกระบือซึ่งนำเข้าจากนอกอนุภาคโดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนจ.ฉะเชิงเทรามีการนำเครื่องจักรมาใช้แทนแรงงานกระบือกันมากในระยะหลัง การผลิตโคและกระบือยังขยายตัวได้อีกมาก ถ้าพิจารณาถึงแนวโน้มการพัฒนาในอนุภาคนี้ ซึ่งจะมีประชากรเพิ่มขึ้นในปัจจุบันการผลิตโคกระบือคิดเป็นเพียงร้อยละ 8.43 ของการปศุสัตว์ในอนุภาคนี้

- การทำฟาร์มไก่ของอนุภาคในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงแบบทำประกันกับบริษัทค้าสัตว์และอาหารสัตว์ โดยบริษัทจะลงทุนค่าปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรก่อนโดยเกษตรกรต้องทำสัญญาขายไก่ในราคาที่กำหนดให้แก่บริษัท การเลี้ยงโดยทำประกันไว้นี้ มีข้อดี คือ ลดความเสี่ยงของเกษตรกรในเรื่องราคาไก่และอาหารไก่ นอกจากนี้ยังมีผู้เลี้ยงไก่อีกประเภทหนึ่ง คือ ผู้เลี้ยงอิสระ ผู้เลี้ยงประเภทนี้ต้องลงทุนในปัจจัยการผลิตเองทั้งหมด แม้จะเสี่ยงในเรื่องราคาแต่มีโอกาสในการขายให้ผู้รับซื้อรายใดก็ได้ทำให้ราคาดีที่สุดในกลุ่มปศุสัตว์ กล่าวคือ ในปี พ.ศ.2529 อนุภาคมีสัตว์ปีกและผลผลิตสัตว์ปีกคิดเป็นมูลค่า 2,404 ล้านบาท ผลผลิตส่งเข้าอุตสาหกรรมแปรรูปต่าง ๆ และใช้บริโภคในอนุภาคร้อยละ 45 และ 25 ตามลำดับ นอกนั้นทำการส่งออกไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ร้อยละ 30 กิจกรรมการผลิตสัตว์ปีกและผลผลิตจากสัตว์ปีกสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่เกษตรกรในอนุภาค คิดเป็นร้อยละ 77.34 ของผลผลิตกลุ่มปศุสัตว์ การลดความเสี่ยงเรื่องราคาปัจจัยการผลิตและผลผลิตสัตว์ปีกโดยการประกันราคา เป็นระบบที่จะเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรมากถ้าหากข้อตกลงมีความยุติธรรมทั้งสองฝ่าย ระบบการประกันลักษณะนี้น่าจะประยุกต์ใช้กับผลผลิตทางการเกษตรประเภทอื่น ๆ ได้

- การเลี้ยงสุกรมีมากใน อ.ศรีราชา อ.พนัสนิคม ใน จ.ชลบุรี อ.เมืองจ.ระยอง อ.บางคล้า และ อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา ปัจจุบันพัฒนาการเลี้ยงเป็นฟาร์มขนาดใหญ่ที่ควบคุมการเลี้ยงโดยนักวิชาการเกษตร มีเพียงเล็กน้อยที่เลี้ยงด้วยวิธีดั้งเดิม ผลิตสุกรในปี พ.ศ.2529 อนุภาคผลิตได้เป็นมูลค่า 451 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 14.51 ของ

ผลผลิตกลุ่มปศุสัตว์ กระจายไปฆ่าแหละและแปรรูปในอุตสาหกรรมอื่น ๆ ภายในอนุภาคร้อยละ 50.55 และส่งออกนอกอนุภาคร้อยละ 48.12 จึงนับเป็นสาขาการผลิตที่ทำรายได้มาสู่อนุภาคอีกสาขาหนึ่ง

- กิจกรรมทางเศรษฐกิจกลุ่มนี้มีแนวโน้มในการพัฒนาอีกมาก แม้ว่า บางกิจกรรมเพิ่งเริ่มทำในลักษณะฟาร์มก็ตาม เช่น โค กระบือ ซึ่งโดยทั่วไปยังมีมาตรฐานการเลี้ยงไม่ดีนัก เนื่องจากปล่อยเลี้ยงกันตามทุ่งนา ทำให้สัตว์ไม่ได้อาหารเพียงพอ เป็นโรคง่าย รวมทั้งการควบคุมสัตว์และบริการสัตวแพทย์ยังไม่เพียงพอ การพัฒนาสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เกิดการขยายการผลิตโคเนื้อที่มีคุณภาพได้อีกมากในอนาคต ส่วนสัตว์ปีกและสุกรนั้น มีการควบคุมการเลี้ยงตามหลักวิชาการ เป็นส่วนใหญ่อยู่แล้ว ประเด็นการพัฒนาจึงต้องมุ่งให้ความสนใจกับอุตสาหกรรมที่รองรับระบบตลาดและมาตรฐานของผลผลิตที่ตลาดต้องการ นอกจากนี้ประเด็นการลดความเสี่ยงของเกษตรกรในเรื่องราคาปัจจัย-ผลผลิต ตัวอย่างเช่น การเลี้ยงไก่ก็ถือได้ว่ามีความสำคัญ เนื่องจากเป็นระบบที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบปศุสัตว์เพื่อการค้าสำหรับอนุภาค อย่างไรก็ตาม สัญญาระหว่างเกษตรกรและบริษัทค้าสัตว์และอาหารสัตว์เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาในรายละเอียดต่อไป

7.1.3 การประมงน้ำจืด-น้ำเค็ม และการเพาะ เลี้ยงชายฝั่ง

- การประมงในอนุภาคประกอบด้วยการประมงทะเล, การเพาะ เลี้ยงชายฝั่ง และการประมงน้ำจืด โดยการประมงทะเลและ เพาะ เลี้ยงชายฝั่ง เป็นอาชีพหลักของประชากรที่อยู่ในอำเภอแถบชายฝั่งทะเล ผลผลิตในปี พ.ศ.2529 คิดเป็นมูลค่า 1,830 ล้านบาท กระจายไปสู่อุตสาหกรรมแปรรูปอื่น ๆ ในอนุภาคร้อยละ 42.13 และกระจายไปสู่ภูมิภาคอื่นร้อยละ 48.91 นอกนั้น เป็นการบริโภค ในระยะหลังมีการพัฒนาเทคโนโลยีในการจับปลา ตลอดจนมีจำนวนเรือประมงเพิ่มขึ้นมาก ทำให้แหล่งปลาในบริเวณนี้ลดลงไปอย่างรวดเร็ว ชาวประมงรายเล็กไม่สามารถอยู่ได้ เนื่องจากผลผลิตที่ได้ไม่คุ้มกับค่าน้ำมัน มีแนวโน้มว่าผลผลิตประมงทะเลจะลดลงถ้ายังไม่สามารถควบคุมการจับปลาที่ใช้อุปกรณ์ผิดประเภท

- การประมงน้ำจืดของอนุภาค มีแหล่งผลิตสำคัญอยู่ใน จ.ฉะเชิงเทรา กล่าวคือ ผลผลิตประมาณร้อยละ 90 ได้มาจาก อ.บ้านโพธิ์ อ.บางปะกง อ.บางคล้า และ อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา นอกจากนี้ยังมีแหล่งผลิตใน อ.พานทอง และอ.พนสนิมคม จ.ชลบุรี ผลผลิตที่สำคัญในสาขานี้ ได้แก่ ปลาตูก ปลาช่อน ปลานิล ปลาสวาย และกุ้ง เป็นต้น ในปี พ.ศ. 2529 ผลผลิตประมงน้ำจืดของอนุภาคมีมูลค่า 203 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 9.99 ของผลผลิตจากการประมงทั้งหมด) ใช้บริโภคในอนุภาคร้อยละ 48.27 ใช้ในอุตสาหกรรมอื่น ๆ ในอนุภาคร้อยละ 23.16 นอกจากนี้กร้อยละ 28.57 เป็นการส่งออกนอกอนุภาค ในระยะที่ผ่านมา มีการขยายตัวของประมงน้ำจืดบริเวณ จ.ฉะเชิงเทรา และจ.ชลบุรีพอสมควร การเลี้ยงบางบริเวณยัง

คงใช้วิธีดั้งเดิม คือทำการผลิตในบริเวณแหล่งเพาะปลูก

- ผลผลิตจากการประมงทุกประเภท ในปี พ.ศ.2529 รวมมูลค่า 2,032 ล้านบาท ใช้บริโภคในอนุภาคร้อยละ 17.62 และกระจายไปสู่อุตสาหกรรมแปรรูปอื่น ๆ ในอนุภาคร้อยละ 35.53 (เช่น อุตสาหกรรมน้ำปลา ปลาป่น การแปรรูปอย่างง่าย ได้แก่ การทำเค็ม ปลาแห้ง เป็นต้น) ซึ่งอุตสาหกรรมเหล่านี้มีที่ตั้งสัมพันธ์กับแหล่งประมงของอนุภาค กล่าวคือ กระจุกตัวอยู่ใน อ. เมือง ชลบุรี และอ. เมืองระยอง เป็นต้น สำหรับผลผลิตที่กระจายไปสู่ภูมิภาคอื่น คิดเป็นร้อยละ 46.85 นับเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้แก่อนุภาคสูงอีกสาขาหนึ่ง อย่างไรก็ตามการแก้ปัญหาที่ระบุดังกล่าว อาทิเช่น ปัญหาของสาขาประมงทะเล เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไข มิฉะนั้นอาจก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานในชาวประมงรายเล็กซึ่งมีจำนวนมากในอนุภาค รูปแบบการผลิตสาขาเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรในอนุภาคแสดงตามแผนที่ที่ 7.1

/ 7.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมสาขาเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร บ่งชี้ว่ามีความเชื่อมโยงต่อกันสูงในกระบวนการผลิตและการกระจายผลผลิต โดยเฉพาะในกรณี ผลผลิตทางการเกษตรที่ต้องผ่านการแปรรูปและอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตนั้น ๆ ซึ่งกิจกรรมที่สัมพันธ์กันนั้นมีอยู่แล้วในอนุภาคอย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม กิจกรรมสาขาเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรยังคงต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากสาขาการผลิตอื่น ๆ นอกอนุภาคอีกด้วย ที่สำคัญ คือ สาขาเคมีภัณฑ์ (Basic Chemical)* สาขาการแปรรูปอาหารต่าง ๆ (Other Food Processing)** และแม้แต่สาขาเกษตรด้วยตนเอง อาทิเช่น ข้าวเปลือก ไร่-ปลายข้าว อ้อย มันสำปะหลัง เป็นต้น ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมหรือสาขาการผลิตต่าง ๆ ปรากฏในตารางการแลกเปลี่ยนปัจจัย-ผลผลิตของอนุภาคปี พ.ศ.2529 ให้ข้อสรุปที่ชัดเจนว่า อนุภาคนี้เป็นแหล่งผลิตผลผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรที่สำคัญ และกิจกรรมเหล่านี้มีศักยภาพในอันที่จะพัฒนาให้อนุภาคเจริญเติบโตได้ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยพบว่าสาขาอุตสาหกรรมเกษตรและสาขาบริการมีดัชนีความเชื่อมโยงต่อสาขาการผลิตอื่น ๆ สูง ซึ่งจะมีผลให้สาขาการผลิตที่เกี่ยวข้องเติบโตตามไปด้วยเมื่ออุตสาหกรรมเหล่านี้พัฒนาขึ้น สาขาการผลิตของอนุภาคที่มีลักษณะดังกล่าวได้แก่ สาขาอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร การคมนาคม-ขนส่ง อุตสาหกรรมมันอัดเม็ด อุตสาหกรรมโรงสี

* ปัจจัยการผลิตจากสาขาการผลิตนี้ได้แก่ บัญสำหรับนาข้าว พืชไร่ และพืชสวน ยาปราบศัตรูพืชรวมทั้งยาที่ใช้ในปศุสัตว์ประเภทต่าง ๆ

** ปัจจัยการผลิตที่สำคัญจากสาขาการผลิตนี้ได้แก่ อาหารสำเร็จรูปสำหรับปศุสัตว์ประเภทต่าง ๆ และประมง

สาขาธุรกิจบริการ และอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางพารา อย่างไรก็ตาม การผลิตสาขาเกษตรและ อุตสาหกรรมเกษตรอื่น ๆ ก็ยังมีความเหมาะสมที่จะพัฒนาในลำดับรองลงไป อาทิเช่น ข้าว มันสำปะหลัง ผลไม้ การปศุสัตว์ อุตสาหกรรมน้ำตาล-ซอส อุตสาหกรรมแป้งมัน-สาชู อุตสาหกรรมน้ำตาล อุตสาหกรรมผลไม้บรรจุกระป๋อง เป็นต้น อุตสาหกรรมเหล่านี้ต้องการนโยบาย สนับสนุนการพัฒนาเป็นพิเศษ

7.1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ที่สืบเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมสาขา เกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ที่ค้นพบปรากฏ เข้มข้นในระหว่างพื้นที่ อนุภาค ภาคตะวันออก (ยกเว้นอนุภาค) กรุงเทพฯ-ปริมณฑล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เหตุผลทางกายภาพประการหนึ่งที่อธิบายลักษณะนี้ได้ คือ พื้นที่กลุ่มนี้ต่อเนื่องกันและเชื่อมระหว่าง กันด้วยโครงข่ายคมนาคมที่สะดวก นอกจากนี้ความสัมพันธ์ดังกล่าว สามารถสรุปลักษณะเฉพาะ แต่ละพื้นที่ได้ดังนี้

- อนุภาค-ภาคตะวันออก (ยกเว้นอนุภาค)

(1) อนุภาคเป็นแหล่งพึ่งพาปัจจัยการผลิตทางการเกษตรของจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออก อาทิเช่น อะไหล่ เครื่องจักรกลการเกษตร บัญและยาปราบศัตรูพืช อาหาร- ส่วสำเร็จรูปสำหรับปศุสัตว์และประมง ตลอดจนแรงงานเกษตร เป็นต้น

(2) อนุภาคเป็นแหล่งรองรับผลผลิตทางการเกษตรบางประเภทของ จังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออก เนื่องจากเป็นแหล่งแปรรูปที่สำคัญ เช่น อุตสาหกรรมผลไม้กระป๋อง อุตสาหกรรมน้ำตาล อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เป็นต้น

- อนุภาค-กรุงเทพฯและปริมณฑล

(1) อนุภาคพึ่งพาปัจจัยการผลิตทางการเกษตรจากกรุงเทพฯ ที่สำคัญ ได้แก่ เคมีภัณฑ์ เครื่องจักร อาหารสำเร็จรูปสำหรับปศุสัตว์และประมง แม้ว่าปัจจัยการผลิตบาง ประเภทไม่ได้ผลิตในกรุงเทพฯ-ปริมณฑล แต่กรุงเทพฯก็เป็นศูนย์กลางธุรกิจ พาณิชยกรรม รวมทั้ง กิจการนำเข้าและส่งออก

(2) กรุงเทพฯ เป็นแหล่งรองรับผลผลิตจากอนุภาค เพื่อการบริโภคและ ทาหน้าที่กระจายผลผลิตไปยังภูมิภาคอื่นและส่งออกต่างประเทศด้วย

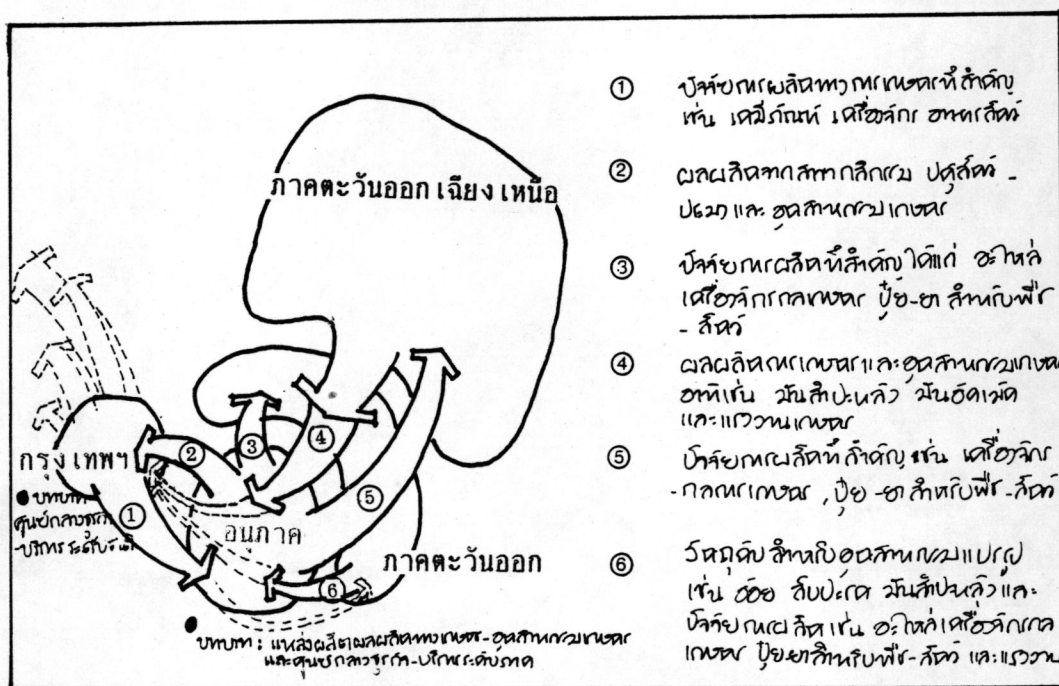
- อนุภาค-ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(1) อนุภาคเป็นแหล่งรองรับผลผลิตทางการเกษตรจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อกระจายไปยังภูมิภาคอื่น ๆ และส่งออกต่างประเทศ

(2) อนุภาค เป็นแหล่งรองรับแรงงานที่สำคัญของภาคตะวันออก เฉียงเหนือ โดยเฉพาะแรงงานภาค เกษตรซึ่งเป็นแรงงานที่ไม่มีความชำนาญเฉพาะทาง (Unskilled Labor)

(3) อนุภาค เป็นแหล่งพึ่งพา ปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของ ภาคตะวันออก เฉียง เหนือนอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ที่ เชื่อมภาคดังกล่าวกับภูมิภาคอื่น ๆ ด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ที่สืบ เนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมใน สาขาเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรระหว่างอนุภาคและพื้นที่อื่น ๆ แสดงตามแผนภาพที่ 7.1

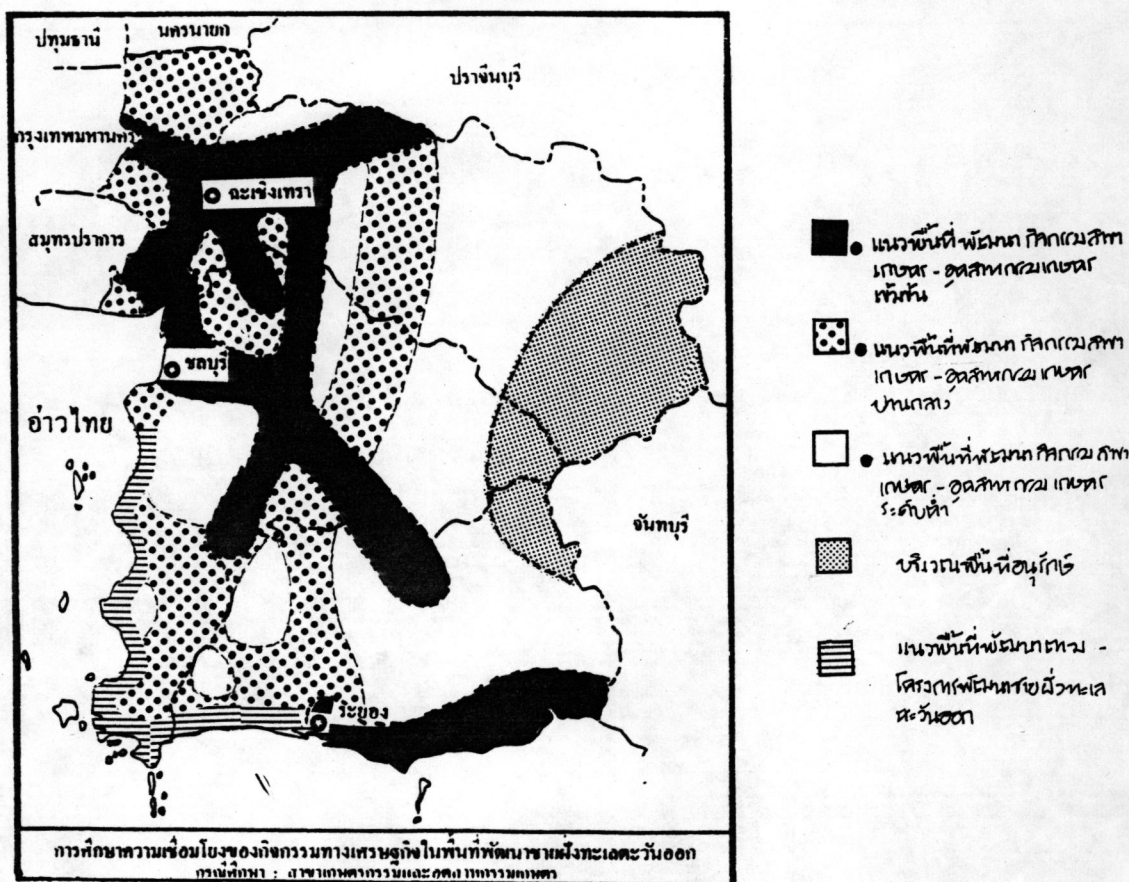

แผนภาพที่ 7.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอนุภาคและภูมิภาคอื่น ๆ จากกิจกรรมใน สาขาเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร

นอกเหนือจากความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมและพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรม สาขาเกษตรและสาขาอุตสาหกรรมเกษตรของอนุภาคแล้ว ในการดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ หรือแม้แต่หน่วยเศรษฐกิจกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ความสัมพันธ์ที่ไม่สอดคล้องกันได้สะท้อนออกมาในรูปของปัญหาในกระบวนการผลิตและการกระจาย ผลผลิต ซึ่งสรุปเป็นประเด็นสำคัญจากการสำรวจได้แก่ ปัญหาทางกายภาพ สภาพดิน แหล่งน้ำ-ชลประทาน ปัญหาระบบถนน-การขนส่ง ปัญหาแหล่งเงินทุน-สินเชื่อ ปัญหาความไม่สอดคล้องในเรื่องราคาทั้งปัจจัยและผลผลิต ตลอดจนปัญหาความไม่สม่ำเสมอของปริมาณผลผลิต เกษตรซึ่ง เกี่ยวเนื่องไปถึงอุตสาหกรรมเกษตร ปัญหาเหล่านี้เป็นแนวทางส่วนหนึ่งที่จะใช้ในการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาสาขาเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรของอนุภาคนี้

7.2 ระดับพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสาขาเกษตรและอุตสาหกรรม เกษตรจากผลความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมและพื้นที่

จากการศึกษาวิถีการดำเนินกิจกรรม ความสัมพันธ์ในการใช้ปัจจัยการผลิตและการกระจายผลผลิตตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ที่เป็นแหล่งกระจุกตัวของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในการศึกษานี้ สามารถจำแนกพื้นที่อนุภาคที่นอกเหนือจากแนวการพัฒนาตามโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกและพื้นที่อนุรักษ์ต่าง ๆ เป็นบริเวณที่มีศักยภาพ* สำหรับการพัฒนากิจกรรมสาขาเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรแตกต่างกัน 3 ระดับ คือบริเวณที่มีความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมสูง สามารถพัฒนาให้เป็นพื้นที่พัฒนากิจกรรมทางการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเข้มข้น รองลงมาเป็นระดับปานกลางและระดับต่ำ ตามลำดับ ซึ่งพื้นที่แต่ละบริเวณต้องการแผนงานและโครงการเฉพาะขึ้นขึ้นการปฏิบัติที่แตกต่างกัน บริเวณที่มีระดับศักยภาพในการพัฒนากิจกรรมสาขาเกษตรและอุตสาหกรรม เกษตรที่แตกต่างกันดังกล่าวแสดงตามแผนที่ที่ 7.2

* ศักยภาพในที่นี้ ผู้ศึกษาจำกัดการพิจารณาเฉพาะเงื่อนไขการเป็นแหล่งกระจุกตัวของกิจกรรม และเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมและระหว่างพื้นที่เท่านั้น

7.3 นโยบายระดับชาติที่มีต่อการพัฒนาอนาคต

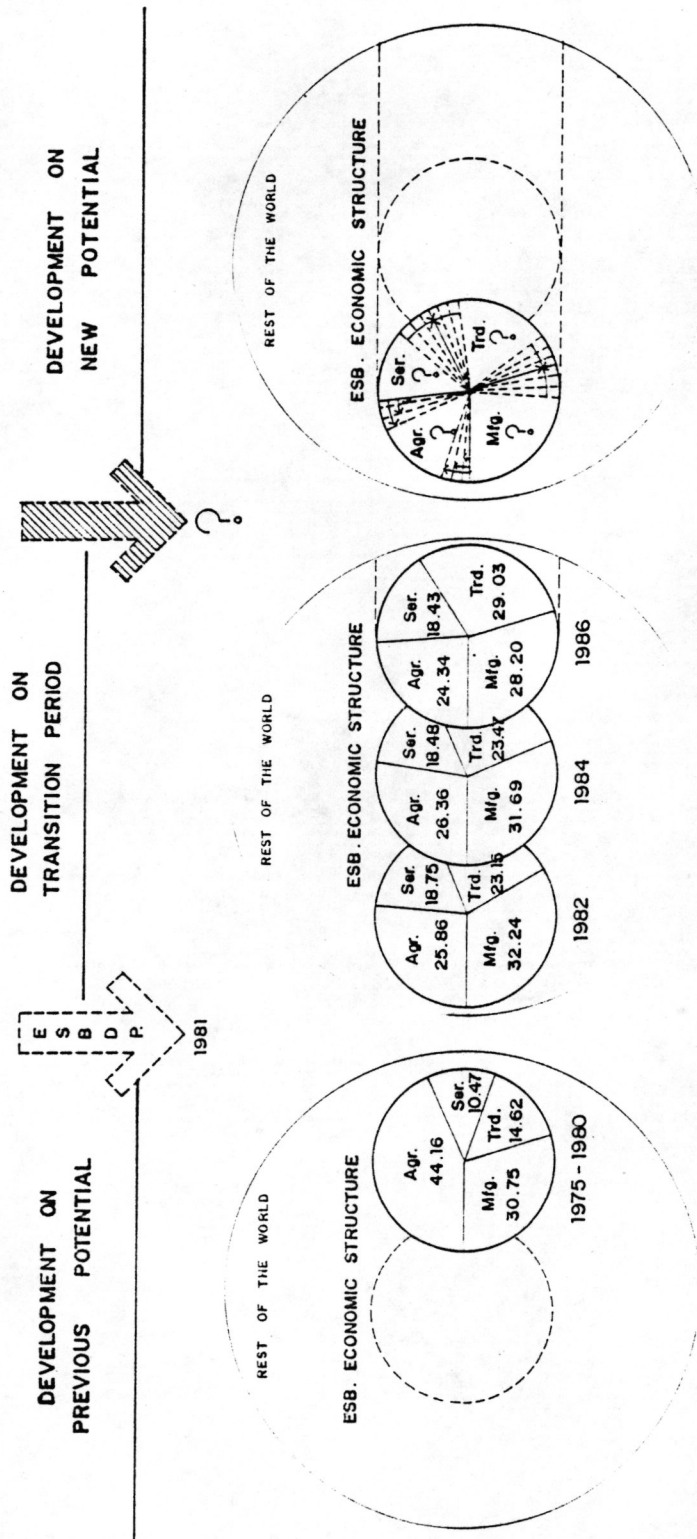
รัฐได้กำหนดนโยบายหลักในการพัฒนาอนาคตนี้ให้ เป็นแหล่งกระจายความเจริญทาง เศรษฐกิจสู่ส่วนภูมิภาค และปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศให้ก้าวไปสู่การ เป็นพื้นที่พัฒนา อุตสาหกรรมใหม่ ตลอดจนสร้างพื้นที่อนาคต เป็นศูนย์กลางที่จะสร้างความเชื่อมโยงการพัฒนา กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ เป็นการเปิดประตูใหม่สำหรับการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดพื้นที่ เป้าหมายหลัก คือ พื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรมมาบตาพุดและแหลมละบังให้ เป็นแหล่งอุตสาหกรรมหนัก และเบา ตามลำดับ นอกจากนี้ยังประกอบไปด้วย โครงการโครงสร้างพื้นฐานทาง เศรษฐกิจในบริเวณ โครงการพัฒนาอนาคต เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ขณะนี้อยู่ในระหว่างที่รัฐกำลังสร้าง โครงสร้างพื้นฐานและเตรียมพื้นที่อุตสาหกรรมทั้ง 2 บริเวณ โดยรัฐคาดว่าจะใช้เวลาในการ ดำเนินโครงการประมาณ 20 ปี ซึ่งหมายถึงการดำเนินการเต็มโครงการจะสำเร็จในราวปี พ.ศ. 2544

จากการศึกษาในบทที่ผ่านมา บ่งชี้ความสำคัญของสาขา เกษตรและอุตสาหกรรม เกษตร และระบบความสัมพันธ์ระหว่างกันที่ปรากฏอยู่ในอนาคตและสามารถใช้ เป็นแนวทางในการพัฒนา อนาคตนี้ให้ เจริญเติบโตขึ้นได้อย่าง เกิดประโยชน์ต่อประชากรส่วนใหญ่นั่นด้วย

ในทัศนะของผู้ศึกษาซึ่งมิได้ปฏิเสธแนวความคิดในการพัฒนาพื้นที่ 3 จังหวัดนี้ให้ เป็นพื้นที่ พัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ตามที่รัฐกำหนดแต่อย่างใด เพียงแต่มีความเห็นว่าในกระบวนการพัฒนาไปสู่ ความ เป็นพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรมใหม่นั้นต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนาโครงสร้างอื่น ๆ ให้เหมาะสม และสอดคล้องไปโดยพร้อมกัน ด้วยทัศนะดังกล่าวกระบวนการพัฒนาโครงสร้างการผลิตสาขา เกษตร อุตสาหกรรม เกษตร และอุตสาหกรรมการผลิตอื่น ๆ ในพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกจึงน่าจะมี รูปแบบที่มีสัดส่วนและความสัมพันธ์ระหว่างสาขาการผลิต ภายใต้ง่อนไข เวลาที่เปลี่ยนไปดัง แผนภาพที่ 7.2

ตามกระบวนการพัฒนาดังกล่าวช่วง ระยะเวลาขณะนี้นับ เป็นระยะ เปลี่ยนผ่านจากการพัฒนา ตามศักยภาพเดิมด้วยสาขา เกษตรและอุตสาหกรรม เกษตรไปสู่การ เป็นพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ ซึ่งควรจะได้มีการ เชื่อมต่อแนวทางพัฒนาสาขา เกษตรและอุตสาหกรรม เกษตรกับการพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ ด้วยเหตุผลความสำคัญของสาขา เกษตรและอุตสาหกรรม เกษตรที่มีต่อ เศรษฐกิจ ของอนาคต ตลอดจนเงื่อนไขความเป็นจริงดังต่อไปนี้ คือ

(1) ประชาชนส่วนใหญ่ของอนาคตอยู่ในสาขา เกษตรกรรม และบุคคลเหล่านี้ไม่ สามารถผันตัวเอง เข้ามาสู่ระบบอุตสาหกรรมที่ใช้ เทคโนโลยีระดับสูงได้ในระยะเวลาอันใกล้

แผนภาพที่ 1.3 แสดงกระบวนการพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจโลก ในปีนี้ที่โครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก

(2) การผลิตสาขาเกษตร เป็นสาขา เศรษฐกิจหลัก เดิมของอนุภาคอีกทั้งยังมีอุตสาหกรรม เกษตรรองรับผลผลิตทางการ เกษตร เหล่านี้ขึ้นอยู่กับพื้นที่แล้วอย่างเหมาะสม และจากการศึกษาที่ผ่านมาบ่งชี้ว่า สาขาการผลิตดังกล่าวมีส่วนอย่างมากต่อการพัฒนาการของอนุภาคนี้ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างสาขาการผลิตที่มีอยู่ยังสามาถใช้ เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบ และประสิทธิภาพ เพื่อให้ เป็นสาขาที่ก่อให้เกิดความ เจริญเติบโตแก่ภูมิภาคนี้ต่อไปได้อีก แนวทางหนึ่ง

(3) การพัฒนาสาขาเกษตรและอุตสาหกรรม เกษตร เป็นสาขาที่ก่อให้เกิดการพัฒนาและกระจายรายได้ในหมู่ประชากรส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นแรงงานที่ไม่มีความชำนาญเฉพาะด้าน (Unskilled Labor) ของอนุภาคและภูมิภาคอื่น (โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ได้โดยตรง

(4) นอกเหนือจากผลประโยชน์ในเชิง เศรษฐกิจที่กล่าวมาแล้ว การผลิตทางการเกษตรมีธรรมชาติที่ก่อให้เกิดมลพิษน้อยและยังมีส่วนช่วยรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ในขณะที่ประชาชนในสังคม เกษตรโดยทั่วไปจะเป็นผู้ที่ปฏิบัติ เผชิญ และสืบทอดประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้านของอนุภาคนี้ให้คงมีอยู่และสืบทอดไปยังคนรุ่นหลังซึ่ง เป็นคุณค่าที่ไม่อาจวัดค่าประโยชน์ในเชิง เศรษฐกิจได้ เหตุผลส่วนนี้บ่งชี้ความสำคัญของการคงอยู่ของพื้นที่และสังคม เกษตรในอนุภาคนี้ได้อีกด้านหนึ่ง แม้ว่าจะมีการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างมากก็ตาม กล่าวคือ การพัฒนาโดยมีพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันระหว่างธรรมชาติ มนุษย์และ เทคโนโลยีอย่าง เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อกัน

(5) ความเป็นจริงที่ปรากฏในช่วงการพัฒนาตามโครงการฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ถึงปัจจุบัน บ่งชี้ถึงปัญหาความไม่พอเพียงของสาธารณูปโภค สาธารณูปการ (น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท และถนน) เนื่องจากการสร้างปัจจัยพื้นฐาน เหล่านี้ขยายตัวไม่ทันกับความต้องการที่เพิ่มขึ้นมาก กิจกรรมทาง เศรษฐกิจจำนวนมากในพื้นที่ได้รับผลกระทบส่วนนี้ รวมทั้งมีผลไปถึงโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ที่หลอตัวออกไปอีก ในระยะที่โครงการพัฒนากำลัง เริ่มมีความก้าวหน้าและจะก้าวไปสู่เป้าหมายต่อไปนั้น การพัฒนาอุตสาหกรรม เกษตรรวมถึงการ เกษตร ซึ่งเป็นฐาน เศรษฐกิจ เดิมจะสามารถช่วยส่งเสริม เศรษฐกิจของอนุภาคให้ เติบโตต่อเนื่องไปอย่างไม่ขาดตอน เพื่อรับกับการพัฒนาเต็มโครงการในอนาคต่อไป

นอกจากนี้ เหตุผลอีกประการหนึ่งที่สนับสนุนทัศนะดังกล่าว ก็คือ สถานการณ์ปัจจุบัน จากการที่ราคาที่ดินทั่วไปในอนุภาคมีราคาสูงขึ้นหลาย เท่า รวมทั้งพื้นที่ เกษตรตอนในของอนุภาคด้วย ทำให้ เกษตรกรจำนวนมากขายที่ทำกินซึ่งเป็นแหล่ง เกษตร เดิม ปรากฏการณ์นี้ชี้ให้เห็นแนวโน้ม กิจกรรมที่จะมาแทนที่ในพื้นที่ เกษตรว่าจะต้องมีผลตอบแทนในระดับสูง จึงจะคุ้มค่าทาง เศรษฐกิจที่ลงทุนในที่ดิน ซึ่งมีแนวโน้มสูงที่จะ เป็นการลงทุนด้านอุตสาหกรรม หมายถึงว่าในอนาคตอนุภาค

จะมีอุตสาหกรรมตั้งอยู่อย่างกระจัดกระจายยากแก่การที่รัฐจะอำนวยความสะดวกในโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนควบคุมแบบแผนการใช้ที่ดินของอนุภาค และในอีกด้านหนึ่ง เกษตรกรที่ขายที่ทำกินแล้ว เหล่านี้จะมีทางเลือกอย่างไรต่ออาชีพและ เศรษฐกิจของครอบครัวในระยะยาว ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นสมควรที่จะ เสนอแนะนโยบาย เสริมในระดับพื้นที่ เพื่อรองรับการพัฒนาอนุภาคในระยะ เปลี่ยนผ่านนี้ด้วย

7.4 ข้อ เสนอแนะนโยบายการพัฒนาอนุภาคในระยะ เปลี่ยนผ่าน

เพื่อให้อนุภาคนี้ เติบโตและมีบทบาทตาม เป้าหมายโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ในขณะที่จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อ เกษตรกรและอุตสาหกรรม เกษตรในอนุภาค ควรมีนโยบาย เสริมในระดับพื้นที่ เพื่อรองรับการพัฒนาอนุภาคในระยะ เปลี่ยนผ่านดังต่อไปนี้

7.4.1 การ เร่งปรับปรุงและพัฒนาสาขาการผลิตทางการ เกษตรและอุตสาหกรรม เกษตร ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อ เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาอนุภาคนี้

7.4.2 การจัดแผนงานและโครงการ เพื่อรองรับ เกษตรกรรายย่อยของอนุภาคและ แรงงาน เกษตรจากภาคตะวันออก เฉียง เหนือในระยะยาว

7.5 ข้อ เสนอแนะใน เชิงปฏิบัติ

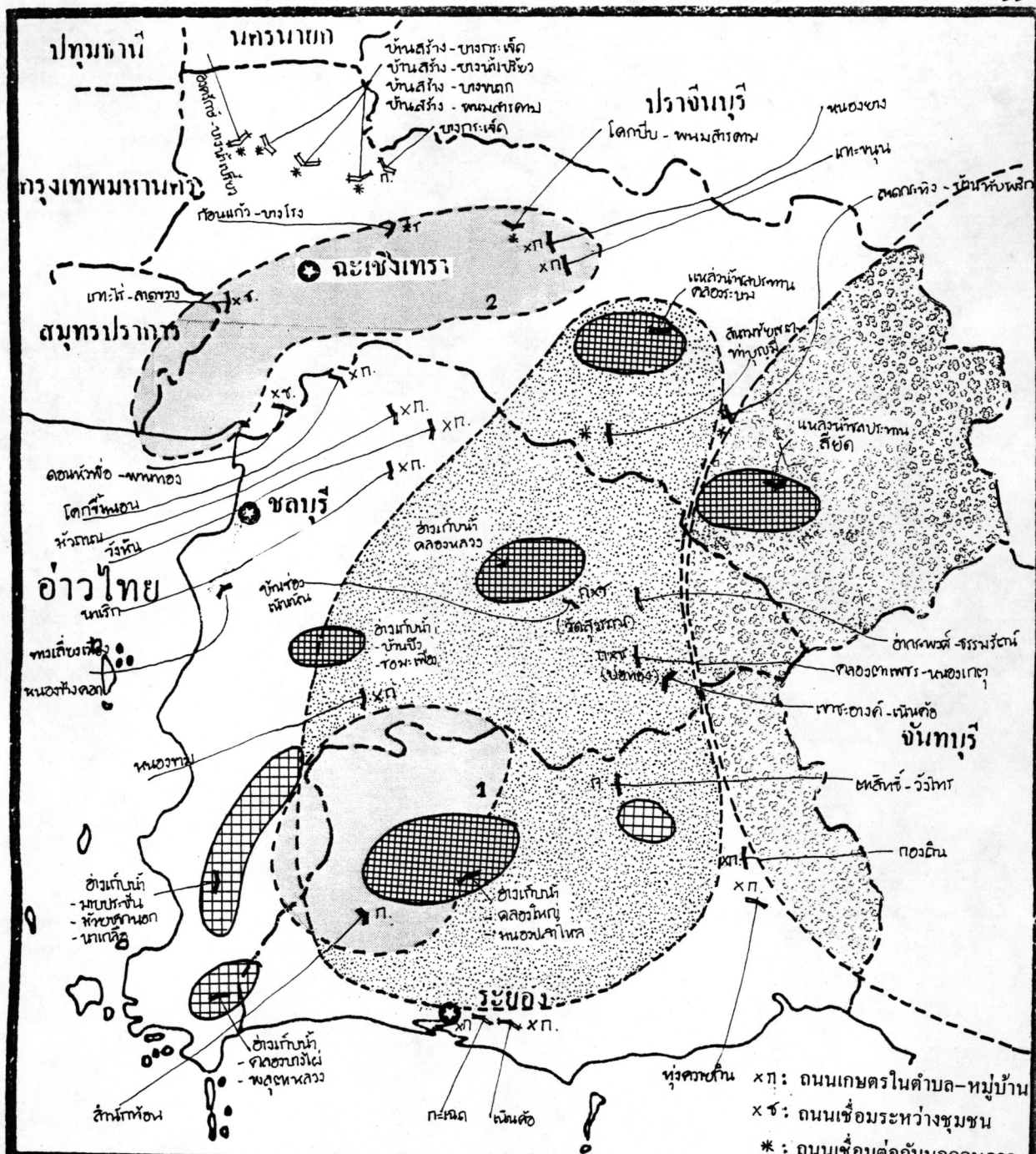
เพื่อให้บรรลุผลตามข้อ เสนอแนะนโยบายข้างต้น ผู้ศึกษามีข้อ เสนอแนะใน เชิงปฏิบัติดัง รายละเอียดต่อไปนี้

7.5.1 ข้อ เสนอแนะด้านกายภาพ

7.5.1.1 การแก้ปัญหาและอนุรักษ์สภาพของดิน

(1) เร่งศึกษาเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ เสื่อมโทรม เนื่องจากปลูก มันสำปะหลังต่อเนื่อง เป็น เวลานาน (บริเวณที่มีปัญหาลักษณะดังกล่าวแสดงตามแผนที่ 7.2) รวมทั้งทำการศึกษาสภาพดินบริเวณที่มีการเพาะปลูกอื่น ๆ เพื่อจัดทำแผนการปรับปรุงคุณภาพดิน ตามลำดับความ เร่งด่วน

(2) เร่งรัดการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร รวมทั้งจัดหา แหล่งทุนจัดสรรแก่ เกษตรกร เพื่อให้เกิดการปฏิบัติได้จริง

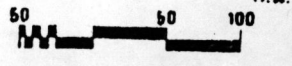

การศึกษาความเชื่อมโยงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจสาขาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร ในพื้นที่โครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก

แสดง

- บริเวณที่ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 1. บริเวณที่ประสบปัญหาพื้นที่เสื่อมโทรมจากทะเล-ปลุกบ้นมวลถน
2. บริเวณที่ประสบปัญหาดินเค็ม และน้ำทะเลท่วมถึง
- บริเวณแนวเส้นทางที่ควรขยาย - พัฒนาให้สามารถให้บริการมากขึ้น
- แนวเส้นทางที่ควรพัฒนาเร่งด่วน เนื่องจากอยู่บนบริเวณพื้นที่ที่มีปัญหา
- แนวที่มีปัญหาทุรกันดารพื้นที่เกษตร (ป่าไร่) ที่เชื่อมต่อป็นจ. ขกคืนบุรี

มาตราส่วน

ก.ม.

แผนที่ที่ 7.3

แสดง บริเวณที่เสนอแนะการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน (กายภาพ) ที่เอื้ออำนวยต่อกิจกรรมสาขาเกษตร และ อุตสาหกรรมเกษตร

(3) จัดแผนงานให้ความรู้แก่เกษตรกรในการอนุรักษ์ รักษาและใช้ดินอย่างถูกต้อง ทั้งนี้ควรมีหน่วยงานในแต่ละท้องถิ่นรับผิดชอบอย่างจริงจัง

7.5.1.2 การแก้ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและขยายการให้บริการพื้นที่ชลประทาน

(1) เร่งแก้ไขปัญหามลพิษที่ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรของอนุภาค โดยเฉพาะพื้นที่ตอนบนของอนุภาค นับว่าเป็นบริเวณที่ต้องดำเนินการแก้ไขเร่งด่วน (แสดงตามแผนที่ที่ 7.2) ในระยะแรกควรพัฒนาหรือขยายแหล่งน้ำชลประทานที่มีอยู่แล้วในบริเวณใกล้เคียง อาทิ เช่น อ่างเก็บน้ำคลองใหญ่, หนองปลาไหล, คลองหลวง สียัด, คลองระบม, บ้านบึงและช่อมะเฟือง เป็นต้น

(2) จัดทำแผนอนุรักษ์ป่าไม้และแหล่งต้นน้ำทางธรรมชาติ เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษที่ขาดแคลนน้ำของอนุภาคในระยะยาว โดยเฉพาะบริเวณที่ต้องดำเนินการเร่งด่วน ได้แก่ แนวเขตป่าไม้ด้านตะวันออกของอนุภาคเชื่อมต่อกับ จ.ปราจีนบุรี จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการปลูกป่าหรือพืชยืนต้นในบริเวณต้นน้ำลำธาร

(3) วางแผนเพื่อจัดหาและพัฒนาแหล่งน้ำดิบใหม่ ๆ ในอนุภาค

(4) ทำการศึกษารายละเอียดของแหล่งน้ำทั้งหมดที่มีอยู่ในอนุภาค พร้อมทั้งประเมินความต้องการน้ำเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร อุตสาหกรรม และชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำให้พอเพียงกับความต้องการรวมทั้งการวางแผนเพื่อสำรวจ และพัฒนาแหล่งน้ำดิบใหม่ ๆ

(5) จัดทำโครงการให้การศึกษาแก่เกษตรกรเกี่ยวกับการรักษาแหล่งน้ำทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ ตลอดจนการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่านเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับอำเภอและตำบล เช่น เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ และเกษตรตำบล เป็นต้น

7.5.1.3 การแก้ปัญหาและขยายการให้บริการเกี่ยวกับระบบคมนาคม

เร่งปรับปรุง ขยาย และเพิ่มการให้บริการถนนท้องถิ่น ทางหลวงสายรอง และสายหลักของอนุภาค รวมทั้งการเตรียมการเพื่อรองรับการขยายตัวของปริมาณการจราจรบางบริเวณ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) ปรับปรุง ขยาย และเพิ่มถนนเกษตรในตำบลและหมู่บ้าน โดยเฉพาะในบริเวณที่เป็นแหล่งทำการเพาะปลูก อาทิ เช่น พื้นที่ชนบทของ อ.บ่อทอง อ.หนองใหญ่ อ.ปลวกแดง เป็นต้น (ตามรายละเอียดในแผนที่ที่ 7.3)

(2) ปรับปรุง ขยายถนนชุมชน และถนนเชื่อมระหว่างชุมชน รวมทั้ง ถนนเชื่อมระหว่างชุมชนในอนุภาค และนอกอนุภาค อาทิเช่น เส้นทางเชื่อมชุมชนบริเวณตอนบนของ อนุภาคกับ อ.องครักษ์ อ.โคกปีบ เป็นต้น (ตามรายละเอียดในแผนที่ที่ 7.3)

(3) ปรับปรุงผิวถนนสายหลัก-สายรอง ดังนี้

- ถนนหมายเลข 3 ช่วง อ.บางละมุง-อ.สัตหีบ
- ถนนหมายเลข 304 ช่วง อ.บางน้ำเปรี้ยว-อ.เมือง ละครัง เเทรา
- ถนนหมายเลข 344 ช่วง อ.เมืองชลบุรี-อ.บ้านบึง อ.บางละมุง และอ.สัตหีบ
- ถนนสายเลี่ยงเมือง (สายหนองข้างคอก)

(4) ปรับปรุงระบบการจราจรบนถนนบริเวณที่ตัดผ่านแหล่งศูนย์กลาง กิจกรรมและชุมชนขนาดใหญ่ อาทิเช่น ถนนหมายเลข 3 บริเวณ อ.เมืองชลบุรี อ.ศรีราชา เมืองพัทยา เป็นต้น

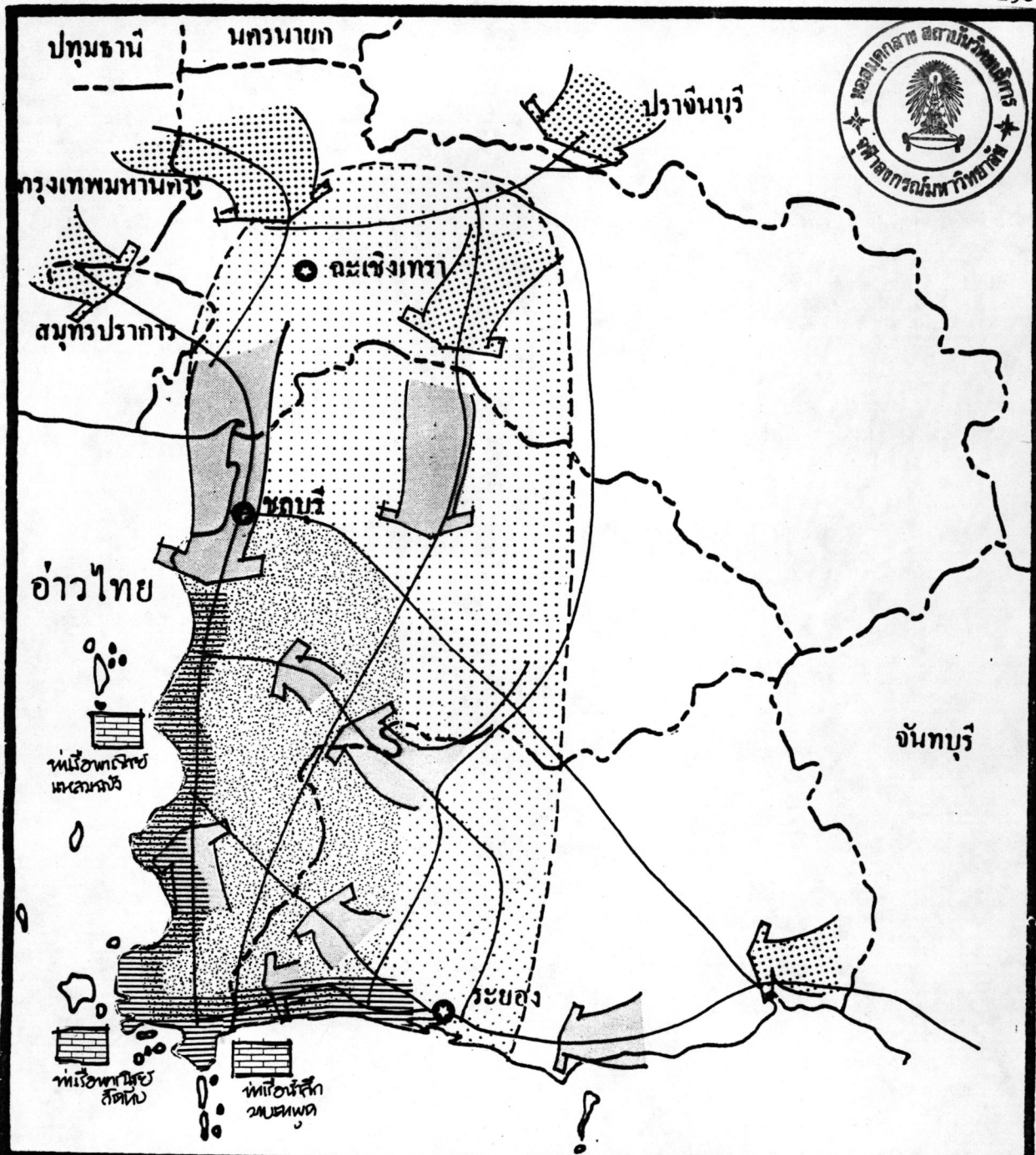
(5) เตรียมแผนปรับปรุง และขยายโครงข่ายคมนาคมที่มีแนวโน้ม ที่จะมีการจราจรเพิ่มขึ้นอย่างมาก อาทิเช่น บริเวณใกล้เคียงที่ตั้งท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง เป็นต้น (ตามที่ระบุในแผนที่ที่ 7.4)

(6) ทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการตัดถนนเพิ่มในพื้นที่ด้าน ตะวันออกของอนุภาค เพื่อเป็นการเปิดพื้นที่ตอนในให้สามารถเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่น ๆ ได้สะดวกมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการเชื่อมถนนสายหลักและสายรองที่มีอยู่แล้วในอนุภาคให้มีประสิทธิภาพในการเข้าถึง พื้นที่ต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ควรจัดทำแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมกิจกรรม ทางการเกษตรและอุตสาหกรรม เกษตรโดยเฉพาะ รวมทั้งการศึกษาเพื่อจัดแผนงานและโครงการ สนับสนุนกิจกรรมสาขาดังกล่าวสำหรับพื้นที่แต่ละบริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ กัน

7.5.2 ข้อเสนอแนะด้านการลงทุน

สาขาการผลิตที่ควรให้ความสำคัญและมีนโยบายสนับสนุนการลงทุนเป็นพิเศษ เนื่องจากมีผลความเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาสาขาการผลิตอื่น ๆ สำหรับอนุภาคนี้ ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเกษตร ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง อุตสาหกรรมโรงสี อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง รวมทั้งการลงทุนในสาขาการขนส่งและธุรกิจบริการ ต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม การผลิตทางการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม เหล่านี้ก็เป็นสาขาที่

การศึกษาความเชื่อมโยงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจสาขาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร
ในพื้นที่โครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก

แสดง	บริเวณที่มีแนวโน้มปริมาณการจราจรหนาแน่นเพิ่มขึ้น
	เส้นทางขนส่งของสินค้าเกษตร-อุตสาหกรรมเกษตรที่ต่อเนื่องกับพื้นที่เรือพาณิชย์ในนครหลวง
	เส้นทางขนส่งของสินค้าเกษตรอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องกับพื้นที่เรือพาณิชย์ในนครหลวง
	บริเวณที่ต้องแก้ไขสภาพปรับปรุง และพัฒนาโครงสร้างถนนถนนเพิ่มมากขึ้น เพื่อรองรับปริมาณการจราจรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
	บริเวณที่ควรปรับปรุงถนนสายของเชื่อมบริเวณพื้นที่เรือพาณิชย์ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการขนถ่ายสินค้าเรือพาณิชย์

มาตราส่วน

ก.ม.

แผนที่ที่ 7.4

ควรรีให้มีการส่งเสริมในลำดับรองลงไป อาทิเช่น สาขาผลไม้ ข้าว มันสำปะหลัง สุก ร ใค เพื่อ ใข และผลผลิตจากสาขาการประมง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน (พ.ศ.2532-2533) ผลผลิตจากสาขาเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรบางประเภทประสบปัญหาด้ำน การตลาด อาทิเช่น มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เป็นต้น และบางประเภทมีแนวโน้มที่จะ มีปัญหาคล้ายคลึงกัน เช่น อ้อย น้ำตาล ผลิตภัณฑ์ยาง (ถุงมือยาง) เป็นต้น ดังนั้นจึงควรศึกษา ลู่ทางเพื่อส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมอื่น ๆ ที่มีแนวโน้มว่าเป็นที่ต้องการของตลาดสูงด้วย ทั้งนี้ เพื่อกระจายความเสี่ยงและขยายฐานการผลิตในอนุภาคให้กว้างขึ้น อาทิเช่น การส่งเสริมการ ผลิตผลไม้และพืชผักในท้องถิ่นเพื่อการส่งออกรวมทั้งการพัฒนาอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ เพื่อสนับสนุน การส่งออกผลไม้และพืชผัก การส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น อุตสาหกรรมเยื่อกระดาษ ปาร์เก้ ชันไม้สับ เป็นต้น

7.5.3 ข้อเสนอแนะด้ำนการจัดการ

- (1) ศึกษาลู่ทางในการพัฒนาระบบสัญญาและประกันสินค้าเกษตรให้ เป็นไป อย่างยุติธรรมและขยายไปสู่สาขาการผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงของ เกษตรกรในเรื่องความผันแปรของราคาปัจจัยการผลิตและผลผลิต
- (2) ส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของสหกรณ์การเกษตรให้เข้มแข็งขึ้น สามารถ ช่วยให้เกษตรกรมีอำนาจต่อรองในการซื้อปัจจัยการผลิตและขายผลผลิตได้ในราคาที่เหมาะสม
- (3) ศึกษาความเป็นไปได้ในการนำเอาระบบตลาดล่วงหน้ามาใช้กับสินค้า เกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร
- (4) ให้สถาบันการเงินควรมีบทบาทส่งเสริมการพัฒนาสาขาเกษตรและ อุตสาหกรรมเกษตรโดยขยายการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรเพิ่มขึ้นทั้งในด้ำนปริมาณและระยะเวลา ใช้คืน ตลอดจนพิจารณาความเป็นไปได้ในการให้สินเชื่อเพื่อการตลาดของสินค้าเกษตรด้วย

7.5.4 ข้อเสนอแนะด้ำนการปรับปรุงระบบตลาด

ปัญหาที่สะท้อนจากสาขาเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ความไม่สอดคล้องของราคาปัจจัยการผลิตและผลผลิต ซึ่งมีผลมาจากความบกพร่องของระบบ ตลาด ดังนั้นจึงควรปรับปรุงและพัฒนาาระบบตลาดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยตลาดจะต้องเป็น แหล่งรวมผู้ซื้อและผู้ขายจำนวนมาก แต่ละฝ่ายควรมีอำนาจในการต่อรองอย่างสมบูรณ์ โดยใน ระยะแรกนี้ ควรพัฒนาแหล่งซื้อขายที่มีอยู่เดิมให้เป็นตลาดที่มีบทบาทในระดับท้องถิ่น อาทิเช่น แหล่งซื้อขาย มะม่วง เงาะ ทุเรียน และมันสำปะหลัง ส่วนแหล่งซื้อขายผลผลิตบางประเภทอาจ

พัฒนาเป็นตลาดกลางที่มีบทบาทระดับภาคได้ ซึ่งได้แก่ ตลาดกระบือ และสับปะรด เป็นต้น แหล่งการซื้อขายดังกล่าวแสดงตามแผนที่ที่ 7.5.

7.5.5 ข้อ เสนอแนะด้านองค์กรและอื่น ๆ

(1) ควรส่งเสริมให้มืองค์กร ที่ทำหน้าที่ค้นคว้าวิจัยทางด้านการเกษตร โดยเฉพาะแต่ละสาขา (กลีกรม ปศุสัตว์ ประมง) และอุตสาหกรรมเกษตรที่สำคัญในอนุภาค เพื่อปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์พืชและสัตว์ตลอดจน เทคโนโลยีในการผลิตที่เหมาะสม

(2) ควรส่งเสริมให้มีศูนย์รวบรวมข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรและการตลาด ของสินค้า เกษตรและอุตสาหกรรม เกษตรที่สามารถใช้ข้อมูล เกี่ยวกับสถานการณ์การผลิตและการตลาด ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

(3) หน่วยงานในระดับกระทรวง อาทิเช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงการต่างประเทศ เป็นต้น ควรมีบทบาท ร่วมกันในการศึกษาและหาช่องทางตลาดสำหรับสินค้า เกษตรและอุตสาหกรรม เกษตรในต่างประเทศ รวมทั้งจัดทำข้อมูล เสนอแนะการลงทุนและการผลิตสำหรับสาขาดังกล่าวให้สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาดต่างประเทศ

(4) ควรมีหน่วยงานในระดับท้องถิ่นรับผิดชอบในการจัดอบรมและให้ความรู้ แก่เกษตรกรในด้านการผลิต เทคโนโลยี และการตลาดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

(5) การพัฒนาคุณภาพของเกษตรกรในระยะยาว อาจทำได้โดยผ่านระบบ การศึกษา ตั้งแต่ระดับการศึกษาภาคบังคับ โดยมีหลักสูตรที่แทรกความรู้ในการ เกษตรและเทคโนโลยี การเกษตรอย่างต่อเนื่อง สำหรับการศึกษาาระดับสูงวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในอนุภาค ควรมีบทบาท ในการสานต่อ โดยจัดให้มีสาขาวิชาหรือคณะที่เกี่ยวกับการ เกษตรและอุตสาหกรรม เกษตรโดยเฉพาะ ด้วย